

Čest izlazi svake srijede • Uređuje redakcijski kolegij • Glavni i odgovorni urednik — MIKOLA BEGO • Uredništvo: Sibenik, Ul. Jelke Bučić 5 • Telefon uredništva 25-62 • Rubrike se ne vraćaju

šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

Cijena 20 dinara • Izdaje: Novinsko-izdavačke poduzeće «Stampa» Sibenik • Direktor MARKO JURKOVIĆ • Mjesečna pretplata za SFRJ 100 dinara, za inozemstvo 200 dinara • Tekući račun: Komunalna banka Sibenik 435-11-8 • Telefon štamparije 22-28 i 29-57

U šibenskoj komuni

U prvom polugodištu proizvodnja porasla za 18 posto

U skladu s općom tendencijom privrednog rasta čitave zemlje, konstantno raste i privreda šibenske komune, pri čemu najveći uspjeh postiže industrijska proizvodnja. U ovoj godini zapaža se stalno povećanje industrijske proizvodnje, koja je porasla za 18 posto u prvom polugodištu u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Dinamičan porast industrijske proizvodnje u šibenskoj komuni sintetički je odraz djelovanja najrazličitijih faktora organizacije i tehnike proizvodnje njenih poduzeća. Kao rezultat tih djelovanja povećanje proizvodnje od 18 posto postignuto uz isti tehnički nivo opremljenosti, kakav je bio i prošle godine.

Prema tome, nosioci uspjeha bili su ljudi — kao najvažniji faktori i simultani podstrekajući u organiziranju sfera uspjeha poslovanja. Zapravo u organiziranju procesa proizvodnje i procesa realizacije radne organizacije su prilično uspjeli u stručnom uzdizanju svojih kadrova i neposrednih proizvođača i to je dalo dobre proizvodne rezultate.

Uopće se proizvodnjom i logikom ekonomskog razvoja,

na ovakvoj platformi uspjeha proizvodnje, postignuto je znatno povećanje i proizvodnosti rada. Proizvodnost je porasla u istom razdoblju preko 17 posto, što je također značajno za šibensku komunu, s obzirom na stupanj mehanizacije proizvodnje, organizaciju tehnološkog procesa i stupnja iskorištenosti raspoloživog fonda radnog vremena naših poduzeća.

Raduje nas i to, da intenzivno povećanje proizvodnje i produktivnosti nije opterećeno disproporcijama tržišnog plana, tako da je i realizacija gotovih proizvoda u cilini bila zadovoljavajuća. Na kraju ovog polugodišta manje su zalihe proizvoda za 20 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Razmotrimo li kretanje proizvodnje i proizvodnosti i ostala mjerila ekonomskog poslovanja po pojedinim poduzećima, možemo vidjeti da je najbolje rezultate postigla obojena metalurgija, kao i da su uspjesi ostalih poduzeća prilično heterogeni. Iznesemo li stanje svih industrijskih poduzeća u indeksnim pokazateljima za prvih šest mjeseci ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine, tada su podaci slijedeći:

	Indeks 1962 = 100	
	Proizvodnja u 1963. god.	Produktivnost u 1963. god.
Tvornica aluminijske Lozovac	113,1	126,3
TLM »Boris Kidrič« Ražine	129,5	125,0
Tvornica elektroda i feroleg.	107,3	111,4
Drveni kombinat	107,7	109,7
»Krka« industrija za žitarice	96,7	98,6
Ugljenokop Dubravice	82,8	81,1
Brodoremont Betina	86,1	86,1
»Dalmacija« ribljih konzervi	149,6	154,4
»Stampa« Sibenik	121,7	129,1
Elektrana »Jaruga«	110,5	110,5
»Jadranka« tekstilna tvornica	117,0	111,4
Ukupno općina Sibenik	118,	117,8

Prema izloženim pokazateljima vidi se da su tri industrijska poduzeća postigla manje uspjeha poslovanja u ovoj godini nego u prošlogodišnjem razdoblju. Međutim, pošto su to relativno mala poduzeća, njihov udio nema značajnijeg utjecaja na konačan rezultat uspjeha čitave komune. Ipak, sasvim je razumljiv interes o uzrocima, koji su djelovali da se postignu slabiji rezultati u ovim poduzećima. Svakako da se radi o objektivnim faktorima, koji se odražavaju kroz opću zakonitost privrednog rasta, osobito u proizvodnoj djelatnosti manjih poduzeća. Naime, poznato je da u našoj privredi nije osnovni regulator ni zakon vrijednosti ni pisane zakonske mjere, već treba da bude ekonomski interes neposrednih proizvođača i kolektiva, ali taj princip moguće je ostvariti samo uz izjednačene uslove proizvodnje. To izjednačenje uslova proizvodnje među poduzećima moguće je postići samo uz pomoć društvene zajednice, a jedna od tih mjera je modernizacija i integracija, koja se kod nas intenzivno provodi.

PROIZVODNJA I PRODUKTIVNOST U KOMUNAMA KNIN I DRNIŠ

Proizvodna djelatnost u ovim komunama mnogo je manja od šibenske kako po obimu, tako i po broju industrijskih poduzeća, ali je samjerljiva kroz relativne pokazatelje. Obe komune do nedavna sačinjavale su teritorijalnu cjelinu sa šibenskom komunom i dosta su gravitaciono vezane međusobno u privred-

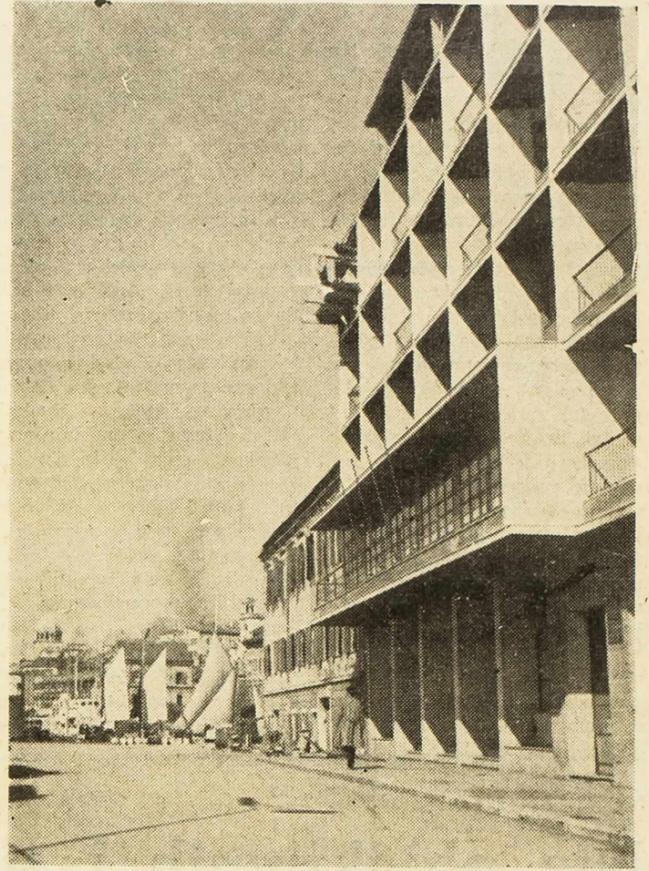
nom pogledu. S tog stanovišta potrebno je uz proizvodnju šibenske komune vidjeti dinamiku privrednog rasta i ovih dviju komuna.

U kninskoj komuni porast industrijske proizvodnje iznosi 7 posto, a u drniškoj je proizvodnja smanjena za 9 posto. Obrnuto proizvodnost rada u drniškoj komuni porasla je za 12 posto, a u kninskoj smanjena za 7 posto. U drniškoj komuni Boksitni rudnici su uzrokovali smanjenu proizvodnju cijele komune, jer je to poduzeće značajno po svojoj veličini u komuni. Međutim, iz objektivnih razloga proizvodnja je smanjena. Značan uspjeh postigla je Dalmacija plastika i Kamenolom Drniš, koji su proizvodnju udvostručili.

U kninskoj komuni Tvornica viška i Ciglana utjecale su na smanjenje produktivnosti u okviru cijele komune. Najbolje rezultate postigao je »Rudnik sadre i vapnenca« sa 21 posto povećanja.

Očie je mišljenje u obim komunama, da su zadovoljni s postignutim rezultatima s obzirom na objektivne teškoće s kojima se suočavaju njihova poduzeća u svojim proizvodnim djelatnostima.

Iz svega izloženog slijedi da industrijskoj proizvodnji u cilini pripada ono mjesto u privrednom rastu, koje odgovara našim potencijalnim mogućnostima. S druge strane, postignuti uspjesi mogu biti u dinamičnijem porastu u idućim mjesecima drugog polugodišta, s obzirom da se pružaju sve bolje perspektive, kako u efektivnosti iskorištavanja kapaciteta i sirovina, tako i u još racionalnijem fondu radnog vremena u okviru ekonomskih jedinica. — šb —

Sedmogodišnji plan i radne organizacije

Prema programu priprema na izradi sedmogodišnjeg plana privrednog razvoja Jugoslavije, rad se odvijao po etapama od kojih svaka ima svoju specifičnost. Dio poslova oko pripreme sedmogodišnjeg plana 1964—1970. god. treba da bude završen do kraja ove godine.

U okviru ovog programa rada važno je istaći ulogu radnih organizacija u tom poslu. To pogotovo iz razloga što se smatra da u ovom važnom poslu treba da učestvuju svi faktori koji su zainteresirani da se na najbolji način zadovolje društvena stremjenja i osigura dalji privredni razvoj.

Zato se sasvim opravdano postavlja pitanje: kako radne organizacije treba da organiziraju posao na izradi sedmogodišnjeg plana i na koji način da sudjeluju u svim etapama njegove izrade?

Učešće radnih organizacija svakako je uslovljeno prethodnim pripremama i obradom podataka svih elemenata plana kao i njihovim analizama u orgnima upravljanja.

Da bi radne organizacije bile u mogućnosti da izvrše ovu prethodnu pripremu, od neobičnog je značaja da radne organizacije obrate posebnu pažnju karakteristikama prethodnog perioda od godine 1952—1962., i to odvojeno za razdoblje od 1956—1960. godine i za razdoblje od 1961—1962. godine. To zbog toga što su u ova dva perioda bila izražena nejednaka kretanja proizvodnih faktora koji zahtijevaju pojedinačno analiziranje.

Bilo bi dobro, s obzirom na značaj nekih faktora koji su pratili privredni razvoj, da se sredi statističko - dokumentaciona osnova potrebna za analizu i planiranje razvoja svake radne organizacije.

Prilikom sređivanja ove statističko - dokumentacione osnove neophodno je utvrditi sveobuhvatnost podataka, uporedivost po godinama, uporedivost sa drugim radnim organizacijama, grupacijama odnosno granama proizvodva odgovarajuće djelatnosti.

Koji su to indikatori koje bi trebalo uzeti u obzir u radnim organizacijama?

Iako na ovom mjestu nemamo mogućnosti, a ni pretenzije da na sveobuhvatan način navedemo sve indikatore, navešćemo one najvažnije:

Sirovinska osnova privredne djelatnosti; Stanje i kretanje osnovnih sredstava; Stanje i kretanje obrtnih sredstava; Kretanje proizvodnje, ukupnog prihoda, realizacije, materijalnih troškova i neto produkta privredne organizacije; Analiza kretanja i projektiranje raspodjele ukupnog prihoda po osnovnim instrumentima kojima se reguliraju odnosi između radne organizacije i zajednice, odnosno između pojedinih fondova u poduzeću; Učešće radnih organizacija u međunarodnoj podjeli rada, uslovi i mogućnosti razvoja izvoza — uvoza; Kretanje zaposlenosti i produktivnosti rada; Razvoj životnog standarda, ličnih dohodaka, uslova stanovanja, kulturno - prosvjetnog uzdizanja kao faktor povećanja proizvodnje i produktivnosti rada, i investicije u osnovna i obrtna sredstva, produktivnosti rada, i investicije u osnovna i obrtna sredstva, njihova struktura, pravci ulaganja i efikasnost u proteklom i narednom periodu.

Milutin Drakulić

Obrazovanje stručnih kadrova-briga komuna i poduzeća

Već duže vremena na drugom stupnju obrazovanja, osjećaju se posebne teškoće koje stvaraju brojne privredne, prosvjetne i kadrovske probleme. Ovi problemi odnose se na obrazovno-odgojni sistem koji je, po općoj ocjeni, dosta složen i sa nizom još neraščišćenih pitanja. Ovi problemi također su povezani i s određenim demografskim kretanjima i politikom zapošljavanja, a posebno sa težnjama za povećanje produktivnosti rada, moderniju organizaciju poslovanja i prelazak od zanatske na serijsku proizvodnju.

Smatra se da većina od ovih problema prouzrokuje izvjesne disproporcije u razvitku obrazovno-odgojnog sistema na drugom stupnju. Jer, iako su postignuti značajni rezultati u razvijanju potencijalne baze za srednje obrazovanje, situacija u ovoj oblasti zaostaje za objektivnim potrebama.

Deficitarnost stručnih kadrova koji se formiraju na drugom stupnju obrazovanja permanentno se zaoštrava u skoro čitavoj privredi i ostalim djelatnostima. Na primjer, dok je u 1953. godini odnos između kadrova drugog stupnja i visokostručnih kadrova u čitavoj privredi bio 2,1:1, dotle je on u 1960. godini pogoršan na 1,94:1. Nestašica srednjih stručnih kadrova u privredi još više se povećavala narednih godina, što je svakako bio jedan od razloga što u proteklom periodu nisu postignuti očekivani rezultati u domenu modernizacije proizvodnje i produktivnosti rada.

Također, kapaciteti obrazovnih institucija drugog stupnja sve više dolaze u nesklad i sa demografskim kretanjima, rezultatima koji se ostvaruju u oblasti osnovnog obrazovanja i razvitku viših, visokih škola i fakulteta. Zbog nedovoljnih

kapaciteta putem različitih selekcionih ispita vrši se praktično ograničavanje upisa, iako bi trebalo ići obrnutim putem i postepeno proširivati obrazovanje na drugom stupnju kako bi ono postepeno postalo sveobuhvatno.

Zbog niza neriješenih pitanja u ovom domenu obrazovanja pojedine obrazovne ustanove zatvaraju se u okviru komuna ili poduzeća čime se otežava upis učenika koji dolaze sa drugih područja. Na taj način pojedini kapaciteti ostaju nedovoljno iskorišćeni, a narušavaju se i prava građana na obrazovanje. Ovome doprinose još uvijek nerazvijene forme zajedničkog financiranja kao i nedovoljno sagledana uloga društveno-političkih zajednica kod rješavanja ovih problema.

Razmatrajući stanje i probleme obrazovanja na ovom stupnju, Savezno izvršno vije-

će je na svojoj posljednjoj sjednici preporučilo privrednim komorama, radnim organizacijama i poslovnim udruženjima da prouče stanje svojih stručnih kadrova i sagledaju buduće potrebe u broju i profilima osnovnih kadrova, uzimajući u obzir nove tehnološke procese i primjenu savremene tehnike i tehnologije u proizvodnji. Pošto je ovo trajni zadatak sugerirano je da se u privredi organiziraju i odgovarajuće institucije koje bi se bavile ovim pitanjima.

Smatra se također da bi privrednim organizacijama trebalo omogućiti da u skladu sa svojim potrebama i mogućnostima izdvajaju sredstva za obrazovanje kadrova i samostalno investiraju u kadrove, što bi u praksi trebalo tretirati kao ulaganja u bitne elemente same proizvodnje. Ima mišljenja da bi u tom cilju i dosadašnje instrumente, koji ograničavaju ova ulaganja (do 1% na masu isplaćenih ličnih

(Nastavak na 2. strani)

U susret skraćenom radnom tjednu SVAKO SVOJIM PUTE

OSOBNİ DOHOCI MORAJU STALNO RASTI — U USTANOVAMA DRUŠTVENIH SLUŽBI NEĆE DOĆI DO SKRAĆIVANJA RADNOG VREMENA — »SPOROST« JE POZELJNA

O skraćivanju radnog tjedna na 42 sata govori se u posljednje vrijeme sve više. Spominju se poslovi koje treba obaviti, govori se o osobnim dohocima, problemima zapošljavanja, novom slobodnom vremenu za radnog čovjeka i mnogim drugim stranama, te novosti koju je sobom donio novi Ustav. Najčešće se, međutim, pita kada će do skraćenja radnog tjedna doći. Definitivan odgovor na to pitanje ne može se u ovom momentu dati iz dva razloga. Jedan je, što se tek krajem godine očekuje donošenje zakona koji će podrobno regulirati način prelaska na skraćeno radno vrijeme i, vjerojatno, odrediti uvjete za to, a drugi je, što u radnim organizacijama treba prethodno izvršiti čitav niz poslova, ispitivanja i analiza.

Potrebno je prije svega određeno vrijeme da se pripremi novi radni i proizvodni ritam za novo radno vrijeme. To sva-

ko poduzeće mora učiniti samo za sebe, jer nikakve šablone, ni domaće ni strane, tu ne pomažu. Dakle, za prelazak na skraćeni radni tjedan valja stvoriti potrebne uvjete, a to znači radnu organizaciju tako pripremiti da većom produktivnošću i boljim poslovanjem ostvari planirani nivo proizvodnje i tempo rasta kao i da tjedan nije skraćen, a da se istodobno troškovi poslovanja ne povećavaju, da se ne povećava prekovremeni rad, da izdvajanja u fondove i osobni dohoci ostanu barem na nivou jednakom onom prije skraćenja radnog vremena. Prema tome, kao direktna posljedica skraćenja radnog vremena treba da se javi veća produktivnost rada, bolja ekonomičnost i rentabilnost poslovanja i stvaranje solidne osnove za dugoročnu poslovnu politiku.

Razumije se, takvi se rezultati moraju reflektirati i na osobne dohotke, budući da su

oni direktno zavisni od produktivnosti rada. Zato ni u kom slučaju skraćivanje radnog vremena ne smije dovesti do smanjivanja osobnih dohodaka (čega se pojedinci neopravdano boje), jer prelaz na skraćeno radno vrijeme nije nikakva socijalna mjera već akcija za povećanje produktivnosti i kroz to životnog standarda. Dapače, bolja organizacija rada i korištenje radnog vremena, poboljšanje tehnološkog procesa i uopće bolje korištenje sredstava za proizvodnju moraju dovesti do boljeg poslovanja i povećanja produktivnosti rada, pa osobni dohoci ne bi smjeli ostati na istom nivou nego neprestano rasti.

Kako će se skraćivanje radnog vremena odraziti na zapošljavanje? Smatra se da će u dijelu radnih organizacija biti dovoljno da se bolje iskoristi postojeća radna snaga za postizavanje spomenutih rezultata. Međutim, u nekim radnim kolektivima skraćivanje radnog vremena iziskivat će nova ulaganja, rekonstrukcije ili slične zahvate, pa i upošljavanje no-

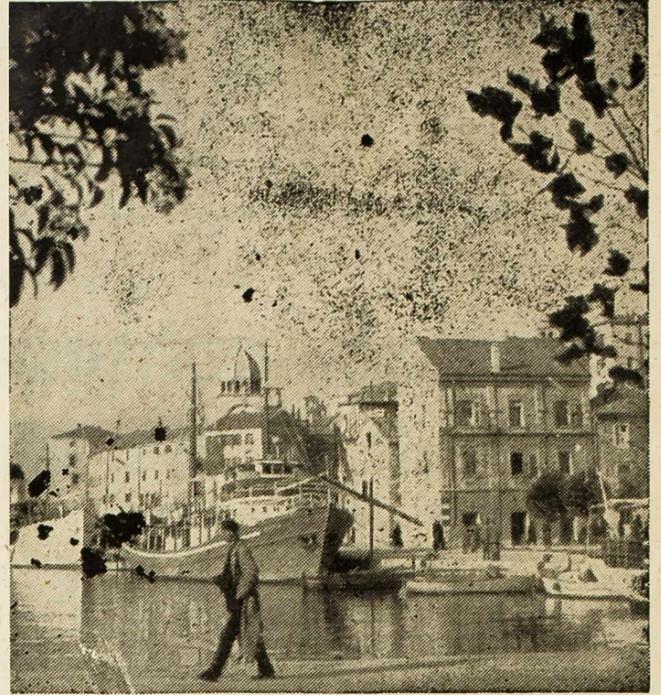
ve radne snage, da ne bi došlo do pada proizvodnje, prometa ili usluga. Dakako, sve ovisi o konkretnoj situaciji u pojedinom poduzeću, pa je neopodno da se stvar dobro procuči prije donošenja ove ili one odluke, jer brzopletost može imati dalekosežne i vrlo negativne posljedice. Zbog toga upravo izvjesna »sporost« u tom poslu ne bi nikoga trebala zabrinjavati.

Najvažnije odluke o skraćivanju radnog tjedna morat će se unijeti i u statute radnih organizacija. U kojoj formi, ovisit će o konkretnim uvjetima u svakoj radnoj organizaciji, jer se radno vrijeme može skratiti na više načina. Prelazak na skraćeni radni tjedan ne bi, međutim, smjelo odgoditi donošenje statuta. Njime će i onako biti regulirana samo osnovna načela koja će biti poznata mnogo prije nego što pojedina radna organizacija bude spremna za stvarni prelaz na skraćeno radno vrijeme.

Da li će doći do promjena u radnom vremenu ustanova društvenih službi i kako iskoristiti novo slobodno vrijeme? Što se prvoga tiče, odgovor je negativan, jer su ustanove i do sada radile 42 sata. Radnom čovjeku će sada, međutim, ostati više slobodnog vremena za aktivan odmor i rekreaciju, stručno, opće i kulturno obrazovanje, veću društveno-političku aktivnost. Zbog toga će kulturne i obrazovne institucije, radne organizacije koje se bave turizmom i rekreacijom i komune morati svoju aktivnost prilagoditi novim zahtjevima i potrebama radnog čovjeka.

Sindikalne podružnice i ostali činici u poduzećima imat će oko skraćivanja radnog tjedna najviše posla. Kolektivu valja objasniti nužnost dobrih priprema, svaki radni čovjek mora biti upoznat sa suštinom skraćivanja radnog vremena. To će se najbolje postići ako cijeli posao ne budu obavljale, kao što je to uobičajeno, grupe ljudi nego ako bude stalno angažiran radni kolektiv. Sindikalne podružnice moraju u tom pravcu biti inicijator od početka do kraja.

K. Š.

Sibenik: Putnička obala

Obrazovanje stručnih kadrova

(Nastavak sa 1. strane)

dohodaka), trebalo elastičnije postaviti kako bi se osiguralo da se u praksi sprovedu i ostale mogućnosti koje su privrednim organizacijama date. Osnovnim zakonom o financiranju školstva. Time bi se kadrovi i njihovo obrazovanje dosljednije tretirali kao faktor proizvodnje.

Za financiranje zajedničkih škola preporučuje se također udruživanje sredstava ne samo među komunama nego i između njih i širih društveno-političkih zajednica. Jer, praksa je pokazala da u komunama nema uvijek dovoljno sredstava, pa ni interesa za izvjesne obrazovne ustanove drugog stupnja. Stoga bi, kako se smatra u takvim slučajevima trebalo da kotar preuzme odgovarajuće obaveze i pomogne ovim komunama. U tom cilju bi i kotarski društveni fondovi za školstvo, čije osnivanje je pravno omogućeno, mogli da odigraju značajnu ulogu.

U ovom sklopu mjera spada i preporuka da se prate i pomažu pozitivne tendencije u razvijanim područjima da se

produžavanjem obaveznog osnovnog obrazovanja na devet i deset godina doprinese bržem i efikasnijem osposobljavanju jednog dijela omladine za neposredni život i rad. Sugerirano je da se i kroz rješavanje statuta i stimulativne nagradivanje srednje stručni kadrovi zainteresiraju da ostanu u proizvodnji i da tako stiču dalje obrazovanje.

M. Kobrić

Filmovi za djecu

Kao što je poznato šibenski Centar za kulturno-umjetnički odgoj mladih i ove je godine kao i minule počeo davati izabrane filmske predstave za djecu kod četiri bunara. Međutim, u vrijeme dječjeg festivala tih priredbi nije bilo. Zbog toga smo se obratili upravi Centra gdje smo obavješteni da će se s prikazivanjem filmskih predstava za djecu nastaviti. U nedostatku ljetnog kina, a inače, tu inicijativu treba zacijelo istaknuti.

BIT ĆE OTKUPLJENO OKO 100 VAGONA VISANJA

Na cijelom području šibenske općine pri završetku se nalazi otkup višanja - maraski, kojima je osobito bogato primostensko, tješnjansko i vodičko područje. Predviđa se da će ovogodišnje otkupljene količine maraske biti gotovo iste prošlogodišnjim. Računa se da će biti otkupljeno oko 100 vagona

Naši ljudi

Niz objektivnih i subjektivnih teškoća

Na našoj redovnoj govornici našao se ZDRAVKO BATINICA, poznati aktivni radnik organizacije Narodne tehnike i nastavnik tehničkog odgoja na četvrtoj osnovnoj školi u Sibeniku. S njim smo, pored ostalog, razgovarali i na temu tehničkog odgoja. Pa razgovor, iako je bio dug, jako se doimao, jer je drug Batinica veoma ugodan sugovornik: elokventan, ozbiljan, rasprisan kada treba, nasmijan, — jednom riječju da čovjek poželi razgovarati s njim. Naravno, ovdje je objelodanjen tek dio našeg razgovora, a mnogo je toga ostalo nabačeno u bilježnici.

Na naše prvo pitanje da nam reče nekoliko riječi kao i svoja zapažanja o tehničkom odgoju u šibenskim školama, drug Batinica je kazao:

— Stanje nije onakvo kakvo bi trebalo biti, kakvo mi bar želimo da bude. Ima za to, sa svim razumljivo, dosta razloga, uvjetovanih i objektivnim teškoćama i subjektivnim slabostima. No, čini mi se da neću pogriješiti ako spomenem dva činioca koji koče da taj rad bude još bolji. To je prije svega pomanjkanje financijskih sredstava, a potom nedostatak stručnih kadrova.

Kako to mislite?

— Pa, eto, sve škole manje više rade u dosta skućenim prostorijama, nigdje radionice nisu opremljene onako kako bi to trebalo. ako se hoće da likovni odgoj u školi kao nastavni predmet u potpunosti odgovori svojoj svrsi. A o stručnim kadrovima kada je riječ, onda mislim na to da u školama, zbog objektivnih razloga, nastavu likovnog odgoja vrše osobe bez stručne spremne, koja je, naravno, veoma potrebna.

Po Vašem mišljenju, što bi trebalo uraditi da se stanje tehničkog odgoja općenito unaprijedi?

— Možda i nije na meni da ja o tome govorim, ali mi se čini da bi bilo priekoliko potrebno osnivati Općinski fond za tehnički odgoj i kulturu, čijim bi se sredstvima pomogao ne samo rad u osnovnim školama, već i u radnim organizacijama, jer se upravo tome taj imperativ i nameće.

A kako bi se to moglo i trebalo sprovesti?

Iz Narodne tehnike

A kada niste sa svojim modelarima, kako onda provodite vrijeme?

— U prvom redu čitanjem, ako se naravno izuzme obitelj, jer imam dva draga sinčića, kojima poklanjam mnogo vremena. Iako ne mogu reći da ne čitam beletristiku, kao i dnevnu i tjednu štampu, prilično mi vremena »oduzima« i stručna tehnička literatura. A ona mi je da tako kažem, na dohvat ruke, jer sam nakupovao prilično knjiga, te imam relativno bogat knjižni fond.

Da li ste, možda, imali teških trenutaka u životu, i ako možete navedite nam jedan, koji Vas se najteže dojmio?

— Kada čovjek izgubi dobrog druga, onda ta uspomena ne može da izbledi, ostaje nekako uvijek prisutna. Tako je i sa mnom. Poslije bitke za Knin, kod Pađana je u mojoj neposrednoj blizini poginuo komandir čete Rak, dobar čovjek, vrstan stariješina i cijenjen drug. Dogodilo se to u trenutku, kada se nismo nadali. Razbježale i potučene švabe, raštrkane tamo i ovamo, obezglavljene, hvatali smo jednog po jednog. Borbe gotovo u tom trenutku nije ni bilo. Nas nekolicina upravo smo ih nekoliko »izvukli iz mišje rupe«, a među njima se nalazio i jedan oficir. Predavali su se, i dok je taj oficir prilazio k nama, odjednom je skinuo ruke. uhvatio je očajnički za pištolj i opalio prema komandiru Raku. Ubio ga je. U tom trenutku, da Vam ne duljim, bilo mi je kao da sam ja bio taj koji neće dočekati sunce slobode, što je već dobro obasjavalo domovinu. Izgubio sam, a i drugi, dragog komandira, ali nam je ostao zauvijek u sjećanju: njegova hrabrost, čovječnost, njegov svijetao lik. Ali taj trenutak, taj tako kratki i gotovo nevjerojatni trenutak, ne može se nikada zaboraviti.

(-ir)

Vanredna skupština Pododbora Matice hrvatske

Prošlih je dana održana vanredna skupština šibenskog Pododbora Matice hrvatske. Na tom značajnom skupu kulturnih i naučnih radnika našeg grada podnijet je izvještaj o radu u proteklom periodu. Kako je u izvještaju rečeno, rad Pododbora Matice hrvatske u Sibeniku bio je neobično plodan, pa rezultatima što su postignuti možemo biti sa svim zadovoljni. Održan je velik broj predavanja, upriličene su izložbe, dane usmene novine, koje su bile veoma dobro posjećene, itd. Na skupštini je bilo govora i o izdavačkoj djelatnosti, pa su s tim u vezi prisutni, a njih je bio velik broj, obaviješteni da će se u ovoj godini uzastojati objelodaniti nekoliko značajnih izdanja, s lokalnom tematikom. Pisci tih djela bit će isključivo naši sugrađani, samo će biti potrebno da se za ta sva izdanja, a planiraju se četiri knjige, sakupe odgovarajuća sredstva. Podbor Matice hrvatske istina ra-

Raznolika djelatnost u drniškoj komuni

Po svemu onome što smo vidjeli prilikom našeg boravka u Drnišu da se zaključiti da će ovogodišnja komunalna aktivnost u njoj biti veoma intenzivna i općenito jedna od najaktivnijih u posljednjih nekoliko godina. U prilog tome govore i odabrana materijalna sredstva za elektrifikaciju, kanalizaciju, vodoopskrbu, uređenje ulica i drugih vidova komunalne djelatnosti. Kada je riječ o materijalnim sredstvima koja će osigurati jednim dijelom komuna i privredne organizacije a drugim sami mještani svojim samodoprinosom, onda nam se nenametljivo nameće konstatacija da su mještani okolnih sela i samog mjesta davali godinama svoj udio u radu i da su dobrim dijelom doprinijeli mnogo da se toga uradi. Polazeći odatle sa sigurnošću se može tvrditi da ta pomoć radnih ljudi neće ni ove godine izostati kada je ona, usput rečeno, najpotrebnija, jer su koraci učinjeni na polju komunalne djelatnosti radikalni, a raspon između te djelatnosti i radnih ljudi veoma prislan i nenametljiv.

Elektrifikacija je godinama predstavljala najakutniji i najdinamičniji predmet diskusija ljudi drniške komune. Ljudi su u električnom svjetlu vidjeli i svoju svijetlu perspektivu, te u podatku da je od 60 sela koliko broji ova komuna 30 elektrificirano.

Znatna su sredstva osigurana za izgradnju, proširenje i modernizaciju vodovodne mreže. Iznosom od oko 40 milijuna dinara pitku vodu dobit će stanovnici nekoliko sela Dalmatinske zagore. Stoljećima je voda bila najveći problem stanovnicima sela Trbounje. Cera, Nevesta, Koprna, Tepljuha i Planjana. No, oskudicu vode mještani ovih sela uskoro će odbaciti za vječno, jer pitka voda dovijugala je do praga njihovih kuća.

Vrijedno je, uz to, zabilježiti da će se za uređenje kanalizacione mreže u Drnišu uložiti znatna materijalna sredstva kao i za uređenje ulica i konačne izgradnje kosturnice na Gradini, a popraviti će se, te asfaltirati i urediti i neke ceste među kojima i ona Drniš-Željeznička stanica.

Iz svega ovoga može se zaključiti da Drniš i njegova okolica predstavljaju velika gradilišta. I ne samo to već i sjedinjenost stanovnika komune za koje će ovi radovi po svom završetku značiti povećanje i podizanje društvenog standarda. I ovom prilikom po tko zna koji put veliko priznanje treba odati organizaciji Socijalističkog saveza koja je inicijator i organizator ove snažne komunalne djelatnosti u drniškoj komuni.

U posljednjih nekoliko mjeseci u Drnišu se osjeća intenzivna građevna djelatnost. Niču gradilišta i novi objekti ko-

ji Drniš preoblače u novo ruho. Promjene koje se osjećaju su vidne a po svemu sudeći izgleda da ovaj grad na obali Čikole preživljava korjenite promjene.

Komuna je izdvojila oko 68 milijuna dinara za izgradnju stanova za radnike i stanova društvenog sektora. U toku su radovi na dovršenju 25 stanova za potrebe radnika i službenika kao i 46 stanova društvenog sektora. Nema sumnje da će drniška komuna konačnom gradnjom ovih stanova riješiti ako ne i potpuno problem stanovanja, koji je odavno tišti.

Završni radovi na gradnji parne pekare bliže se kraju i oni će biti dokrajčeni do 27. o. m. ukoliko se budu i dalje odvijali po planu. Novoizgrađena pekara proizvodit će dnevno oko 2500 kruha, što će podmiriti potrebe građanstva.

Također se radovi na izgradnji nove tržnice odvijaju u punom tempu i djelomično će biti završeni u toku ove godine a konačno u idućoj godini. Novoizgrađena tržnica posjedovat će pored vanjskih stolova i natkrite prostore za smještaj voće, povrća i drugih artikala kao i posebne objekte: mesarnicu i prodavaonicu kruha. Sredstva u visini od oko 20 milijuna dinara osigurala je komuna zajedno s poljoprivredno industrijskim kombinatom. (ož)

Vitomir Gradiška

NOB 1943.

29

15. srpnja:

— Karabinjeri i VIII antikomunistička banda iz Đevrsaka upadaju u selo Brgud, gdje zatiču kod kuće aktivistu NOP-a Šaponja Đuru, koji je zajedno u kućom bio zapaljen i izgorio. Na povratku kroz Dobropolje karabinjeri i banditi hapse omladinca Stelja Gojka iz Nunića, kod koga je nađen jedan listić, na kom je listiću politički radnik NOP-a tog terena Vujo Đurica napisao nekom drugu Milanu da pošalje vina za vojsku. Produživši za Đevrske karabinjeri i banditi upadaju u kuću Milana Ležaića, odnose sve iz kuće, njega pred kućom ubiju, a kuću pale.

— Partizani upadaju u Grebašticu, pa kažnjavaju konfiskacijom imovine Peran Marina zbog njegove špijunske rabote u korist talijanskog okupatora.

— 1. i 4. bataljon SDPO-a, te 2. i 4. bataljon III ličkog partizanskog odreda izvršili su najveću koncentraciju u rejonu Zelengrada u zapadnoj Bukovici, radi izvršenja planirane akcije na neprijatelja na tom području.

16. srpnja:

— Ujutro rano otpočela je akcija četiriju partizanskih bataljona pod komandom Staba Kninskog sektora za razoružanje antikomunističke bande u selu Kruševu kod Obrovca i za likvidaciju tamošnjeg talijanskog garnizona.

1. bataljon SDPO-a u ovoj akciji postavio je zasjedu na cesti prema Karinu, radi obrane snaga u selu Kruševu iz pravca juga, dok je istodobno 4. lički bataljon u istu svrhu postavio zasjedu na cesti sjeverno od Kruševa prema Obrovcu.

4. sjeverodalmatinski bataljon upao je u Kruševu i vršio pretres kuća kupeći oružje, dok je 2. lički bataljon opkolio talijansku kasarnu i vodio borbu za njezinu likvidaciju. Karabinjeri kojih je bilo oko 70 u opkoljenoj zgradi osnovne škole u Kruševu očajnički su se branili, pa unatoč od 14 mrtvih i 6 ranjenih karabinjera nije bila zauzeta.

1. sjeverodalmatinski bataljon na cesti prema Karinu zaplijenio je jedna talijanska ambulanta kola i u njima 2 vojna ljekara, 1 sestru, jedna nosila, 1 pušku, 4 pištolja i 10.000 komada cigareta. Ubijena su 2 vojnika iz pratnje, a kola su bila zapaljena.

4. lički bataljon sačekao je Talijane na cesti prema Obrovcu, kad su pokušali doći u pomoć opsjednutom garnizonu u Kruševu, pa su bila ubijena 3 vojnika i 1 oficir, a 4 zarobljena. Zaplijenjeno je 7 pušaka i 1 pištolj.

U završnom dijelu akcije pojavili su se nad Kruševom talijanski bombarderi, poslije čega su se partizani povukli. Tog dana su dva lička bataljona krenula u rejon Krupe, a potom u Rujišta u sastav svog odreda, dok su dva sjeverodalmatinska bataljona otišla na sektor Zelengrada i Bogatnika, gdje je IV bataljon SDPO-a vršio mobilizaciju i popunu ljudstvom.

— Po nalogu zadarskog prefekta Barbere odveden je iz Pirovca u koncentracioni logor na otok Molat 341 uhapšeni muškarac u dobi od 15. do 60. godine starosti, među kojima je bilo 20 Putičaninaca.

— Prvaci HSS-a iz sela sjeverno od Sibenika, njih 25 na čelu sa Rupiće Markom i Škugor Lukom iz Dubrave, koja su dvojica od prije aktivisti NOP-a, održali su u Dubravi sastanak na kome su proučili rezoluciju HSS-ovačkih prvaka sinjske krajine i tom prilikom osudili izdajničko vodstvo svoje stranke s Mačekom na čelu, a potom su se svi stavili na raspolaganje NOP-u.

17. srpnja:

Partizani su na terenu Primoštena srušili do temelja cestu na Jelinjaku na nekoliko mjesta i tako je učinili neprohodnom za okupatorska vozila.

— Velike vojne snage talijanskog okupatora iz garnizona Sibenik upale su u Dubravu i Danio Biranj poviše Sibenika. Za vrijeme racije u zaseoku Paucima u Dubravi Talijani su pronašli jednu pisaću mašinu, propagandni materijal, 2 pištolja i nešto municije. Kuća u kojoj je taj partizanski materijal pronađen bila je zapaljena. U toj raciji je bila zatečena jedna grupica terenskih radnika NOP-a koja se je vatrom jedva izvukla iz Dubrave, pa se preko Birnja povukla za Kraljice.

— Radi ilustracije vojne situacije na frontu partizanskih odreda u sjevernoj Dalmaciji pod komandom Staba Kninskog sektora daje se kraći pregled naših vojnih jedinica.

Sredinom srpnja 1943:

Stab III ličkog Odreda
1. bataljon s 2 čete 120 boraca
2. bataljon (iz SDPO-a) s 2 čete 100 boraca
3. bataljon oko 120 boraca
4. bataljon oko 120 boraca

Stab Sjeverodalmatinskog odreda

1. bataljon SDPO 100
3 bataljon SDPO 100
4. bataljon SDPO 90

Svega na teritoriju sjeverne Dalmacije u tom vremenu je djelovalo oko 800 partizana.

Jedno kraće vrijeme, radi osiguranja slobodnog teritorija Like, u nametnutoj ofenzivi talijansko-četničkih snaga na položaje jedinica Kninskog sektora, bila je tu II brigada VI ličke divizije.

19. srpnja:

Zbog sve češćeg prelijetanja savezničkih aviona preko Sibenika, a radi potrebe što pažljivijeg njihova osmatranja Talijani na otoku Zlarinu postavljaju jednu osmatračku stanicu, koju su sačinjavali specijalno obučeni za to pripadnici mornaričkih snaga.

— Između Sitna i Unešića još je jednom srušena željeznička pruga.

— 29. bataljon bersaljera i 2. bataljon 291. pjesadijskog puka krenuli su iz Sibenika prema Vrpolju, pa su upali u Braliće u kome nisu nisu nasi ni žive duše, već napola porušene kuce od prethodnog avionskog bombardiranja, pred kojim je izbjegao sav narod. Što nisu dovršili talijanski avioni, to je učinila njihova vojska koja je popalila ostatak kuća i opljačkala stoku u selu.

20. srpnja:

Talijanima je dojavljena snažna politička aktivnost partizana na sektoru Primoštena, gdje se nalazilo sjedište Okr. komiteta i Kotarskog komiteta KPH Sibenik, uz koje su stalno ili se povremeno nalazile pojedine operativne partizanske snage koje su stajale u Koteljima, Sapinim Docima ili Širokama. Zbog toga Talijani vrše pripreme za temeljitiji pretres tog terena.

21. srpnja:

Primjećena je koncentracija snaga Sjeverodalmatinskog partizanskog odreda u rejonu Zelengrada i Bilišana. Radi toga se talijanska avijacija pojačala svoju izviđačku aktivnost i stalno nadlijetala to područje.

— Terenski radnici NOP-a sa partizanskog logora Modrave, naoružani puškama i jednim avionskim mitraljezom, ukrcani u malom ribarkom čamcu presresli su na moru blizu otoka Murtera jedan motorni jedrenjak s teretom hrane namjenjene za neprijateljske ustaške posade u srednjoj Dalmaciji, pa su ga prisilili da promijeni smjer vožnje i da sa zaplijenjenim teretom pristane u njihov logor na Modrave. Sa broda je tada iskrcano 5.400 kg pasulja, 11050 kg šećera i 400 kg kave, a potom je brod prazan isplovio. Zapljeni ovog materijala pristupovali su: član Pokrajinskog komiteta KPH za Dalmaciju drug Andrija Božanić, član KP Skoja drug Dule Štrbac i drugarica Milka Lasić, član Pokrajinskog odbora AFŽ-a.

— Talijanski Vojni sud u Sibeniku sudi rodoljubima iz Drinovaca Anti Kozicu, njegovim sinovima Stipi i Marku kao i bratu mu Simi, radi njihove aktivnosti u NOP-u, pa ih svakog kažnjava sa 15 godina robije.

— U 21,30 sati šibenski aktivisti NOP-a pokušavaju atentatom da se riješe agenture opasnog gestapovskog agenta i ljetičevca Mira Perana. Povodom toga okupator je uhapsio u Sibeniku 11 rodoljuba, među ostalim i dva brata Radečića koja su bila podvrgnuta teškom mučenju u prisutnosti samog Perana i sekretara fašija Alačevića.

— U toku noći dva talijanska pješadijska bataljona iz sektora Drniša i 9. ustaška pripremna bojna, u saradnji sa bersaljerima iz 28. bersaljerskog puka iz Sibenika, upadaju u zonu između toka rijeke Krke, te ceste Drniš — Sibenik i Drniš — Roški slap, gdje vrše pretres terena. Tom prilikom su Talijani i ustaše izvršili masovna hapšenja, palež i pljačku u selu Siritovcima, Gorišu i Konjevratima.

22. srpnja:

Akcija kombiniranih talijansko-ustaških snaga u zoni istočno od rijeke Krke nastavljen je u toku dana, pa je završila navečer, kad su se talijanske i ustaške jedinice povukle s opljačkanim blagom u svoja sjedišta.

— Od eksplozije jedne mine koju su partizani postavili na pruzi između Perkovića i Unešića razneseno je 20 m tračnica.

(Nastavit će se)

Knin je okrenuo leđa prošlosti

Stanovnik ovog grada na tromedi Like, Bosne i Dalmacije u prvom susretu s došljakom ističe ponos što je njegova komuna u posljednjih pet godina zbrisala još nekoliko tragova svoje tipične zagorske zaostalosti. I uistinu Knin je grad privrednog čuda. Osobito za one koji ga se sjećaju iz godina rata.

Danas, toliko godina kasnije, na razrušenim temeljima izgrađen je nov grad. Asfaltna ulice, omeđene višespratnicama, parkovi, raskošna javna rasvjeta — sve to ostavlja prijatan utisak na došljaka. Ali ne samo to. Između blagih i zelenih brijegova koji se protežu do izvora bistre Krke razapeta je mreža čeličnih linija po kojoj danonoćno krstare manevarke i »dizalice«, male i veće kompozicije. Čitav jedan grad željeza i strojeva izrastao je licem okrenut prema Kninu i njegovim novogradnjama. Sve to daje pečat novog koji impresionira svojom veličinom.

Godinama ovaj grad bilježi osjetan uspon na svim područjima privrede i društvenog standarda. Na primjer, samo za posljednjih pet godina nacionalni dohodak po glavi stanovnika porastao je od 53 hiljade na preko 87 hiljada dinara. U istom periodu izgrađena je nova gipsara, privedena kraju meloracija Kosova polja, koje zaprema površinu od 300 hektara i djelomično je puštena u promet pruga Knin-Zadar. Također je za pet godina izgrađeno 820 novih stanova, otvoreno nekoliko škola, a sada se upravo završavaju radovi na izgradnji novih osnov-

nih škola u Đevrskama, Kijevu i Kninu. U značajne komunalne objekte, koje jekninska komuna uspjela realizirati, spadaju: dalekovod Knin-Strmica, Knin-Kosovo, Knin-Pađane, Knin-Plavno, Kistanje-Đevrske i Rudele-Korolije. Izgradnjom tih objekata brojna sela u kninskog komuni dobit će uskoro struju. Karakteristična je činjenica da u naporima za elektrifikaciju sela u Kninskoj krajini znatnu pomoć pruža stanovništvo sudjelujući u dobrovoljnim radnim akcijama.

Privredni uspon ove komune privukao je u njenu sredinu i priličan broj stručnjaka. Tako, na primjer, u zdravstvenoj službi radi oko 25 liječnika, od kojih su sedam specijalisti. Zdravstvenu zaštitu, kojom je obuhvaćeno gotovo cijelo stanovništvo, oni pružaju preko bolnice u centru i nekoliko zdravstvenih stanica podignutih u okolnim selima. Dakle, u oblasti zdravstva i zdravstvenog prosvjećivanja od 1957. godine pa na ovamo, znatno se napredovalo. U prošloj godini na jednog liječnika dolazilo je 1800 stanovnika, a četiri godine ranije jedan liječnik liječio je oko 5000 pacijenata.

Cinjenica da željeznički čvor u Kninu predstavlja jedan od najvećih u Hrvatskoj i da je u gradu padignut depo za dizel lokomotive — ostavlja utisak da je to grad željezničara. Došljak se u to uvjeri posmatrajući brojne plave uniforme na ulicama grada. Sutra će ih

kažu, biti još više, što se da zaključiti i po užurbanoj izgradnji stanova koje poduzeće podiže za novajlije. Prisutnost željezničara je dobrodošla, jer i okolnost kninskog komuni osjetno pomaže da korača bržim koracima naprijed. Već dosad priličan broj mještana ustrojeno se na željeznici, a stambena izgradnja koju izvodi željezničko poduzeće, brže nego što je to sama komuna u mogućnosti, nadopunjava nastojanja svakog građanina da se njegov grad što više razvije.

Prosvjeta u ovoj komuni također je napredovala rapidno i smjelo u posljednjih nekoliko godina. Ako se za Knin reče da je grad željezničara bit će toliko slobodni da ga nazovemo i grad đaka. Jer, gimnaziju i ekonomsku školu pohađa 898 učenika, a gdje su još druge srednje, stručne i osnovne škole koje su također okupile velik broj đaka.

Komuna je danas proširena područjem Bukovice na kojem živi oko 18000 stanovnika, uglavnom poljoprivrednika. To je, nažalost, najzaostalije područje ove komune i mnogo ruku, a malo obradive površine nameće potrebu da što prije kninska komuna pronađe najbolji put za zapošljavanje ljudi s ovog područja.

U cjelini kada se nađu mogućnosti rješenja da se Bukovica pomogne u razvoju, moći će se još slobodnije reći da kninska komuna nije ono što je bila ranije i što nam je u naslijeđe htjela ostaviti prošlost. A to naslijeđe koje se može tu i tamo još naći liči na staru izbljedjelu fotografiju koju je zub vremena nagrizao. (ož)

Zabilješke na studijski dio Trećeg festivala djeteta

U ESTETSKOM RAZVOJU DIJETE NE SMIJE OSTATI SAMO PROMATRAČ

Pred studijski dio Trećeg festivala djeteta, što je prošlih dana završen u našem gradu, bio je postavljen esencijalan zadatak. Tako se ne može kazati da su se prikazane scenske predstave zbog toga spustile po svojoj važnosti za stupanj niže, nema dvojbe da je upravo studijski dio bio glavna komponenta konstatacije da je Treći dječji festival u potpunosti odgovorio svrsi i zadacima, što su se pred njega postavili. S tog aspekta polazeći osvrnut ćemo se kratko na, da ga tako nazovemo, teoretski dio festivala. Međutim, prije nego što s tim počinjemo dužnost nam je staviti jednu ogradu. Radi se, naime, o tome da bi za iole svestraniji i kvalitetniji osvrt trebalo mnogo više prostora, pa, možda i tematske prijemljivosti.

Pored ostalog, na studijskom dijelu festivala raspravljalo se i o metodici scenskog odgoja za djecu. To područje, istaknuto je na tom skupu eminentnih jugoslavenskih pedagoga, socijologa, dječjih pisaca, redatelja i drugih, — neobično je složeno i osjetljivo, te je upravo zbog toga i neobično interesantno. Istaknuto je da dobar pedagog ili kazališni radnik nikada neće dopustiti da mu dijete ostane pasivni promatrač, već će naprotiv stalno uzastojati da u radu otkriva

dječje sklonosti i stvaralačke mogućnosti, jer će na taj način i sam ponajviše saznati o djetetu, dakle onome koji mu je povjeren da ga estetski uzdigne.

S tim u vezi jedan od učesnika studijskog dijela ovogodišnjeg festivala, Zvezdana Ladika, rekla je: »U čitavom procesu scenskog odgoja djeteta, ni u najtežim momentima, ne smije doći do takvog momenta kad bismo djetetu pokazivali način kako bi trebalo izraziti njegov doživljaj, jer bi to značilo osakatiti njegovu maštu, zatvoriti put vlastitoj dječjoj kreativnosti i anulirati njegovu senzibilnost. Dijete bi u tom slučaju postalo samo reproduktivac tuđeg doživljaja, a ne kreator vlastitih senzacija. Čak i u kritici, koja je neophodna poslije svakog izvršenog dječjeg zadatka, u kritici koju provode sama djeca i koja nam svjedoči o stepenu i razvitku njihova opažanja, moramo biti vrlo oprezni da se osjetljivo dijete preoštrom kritikom naglo ne zatvori i da ne dođe do inferiornog osjećaja manje vrijednosti. Umjetnik pedagog treba, dakle, kritiku voditi na taj način da dijete samo sagleda svoje prednosti i nedostatke i da mu ta kritika posluži kao iskustvo kod slijedećeg iznošenja vlastitog doživljaja.«

Kakva literatura za dječju scenu?

su i na temu »Literatura za su in a temu »Literatura za dječju scenu«. Istaknuto je da, nažalost, naši renomirani spisatelji malo ili nimalo pišu dječje scenske tekstove. Profesionalni pisci, naime, pridu pisanju jednog dječjeg dramskog teksta gotovo uvijek samo u slučaju da im za to uputi ponudu neko kazalište. Gotovo da se i ne može navesti slučaj da je renomirani pisac na vlastiti poriv napisao dobro scensko djelo za dječje kazalište. Naravno, ako se to tvrdi onda se iznose i neki argumenti koji bar pokušavaju pronaći u razloge tih nedvojbjenih činjenica. Jedan od razloga, vele dobro upućeni je i taj, što se sa pisanjem dramskih tekstova za djecu može malo ili gotovo nikako steći ona »velika« afirmacija, a drugi je razlog, po mišljenju upućenih, taj što kod mladih pisaca, pa i starijih, ne postoji dovoljno sklonosti za kazališta lutaka i dječja kazališta. S tim u vezi istaknuto je da mi i danas imamo nekoliko veoma kvalitetnih stvaratelja dječje literature, ali je rijetko i jedan od njih napisao neko kazališno djelo za djecu. Međutim, od pisaca renomea i kvaliteta kao što ih imaju Matošec, Diklić, Čopić, Aleković, Bevk i drugi, moglo bi se očekivati više, mnogo više vrijedne dječje scenske literature. S tim u vezi gotovo se nameće bar neki moralni imperativ tim, a i drugim našim dječjim piscima, da se u budućem mnogo više nego dosad priklone pisanju upravo takvih djela.

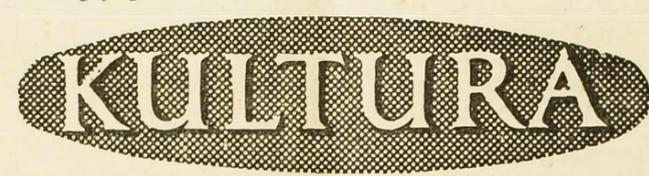
Jedna od voma zanimljivih tema bila je i raspra o dječjoj igri na pozornici. Istaknuto je da djeca ne vole kad im se stahno naglašava, kako su maleni, nesposobni, neuki pošto opažaju bistrije, pamte sveži je i neposrednije, da samo to spomećemo, nego odrasli. No, jasno je, neke razlike postoje.

Između ostalog i ona, o kojoj je veoma stručno i zrelo govorio i poznati redatelj Borislav Mrkšić. On je, jednom zgomom, između ostalog rekao: »Dijete nije odrastao čovjek u minijaturi«, te se u bavljenju s djecom kao glumcima nužno moraju uzeti u obzir specifične osobine psihičke strukture djeteta u pojedinim fazama razvoja, u karakterističnim etapama razvitka u ono, što se zove »zreo čovjek«. Bilo bi promašeno i bez uspjeha raditi s djecom kao s odraslima zato, jer se sasvim umjesno može postaviti pitanje, da li se o djeci, pa i o onoj najtalentiranijoj, uopće može govoriti kao o glumcima — umjetnicima, koji svojim sposobnostima, znanjem, umjetničkom i općom kulturom, svijesno stvaraju. Između »odraslog« i »malog« glumca možemo naći samo neke sličnosti koje su katkada, na oko, vrlo bliske, ali ostaju ipak samo sličnosti, bez obzira što se i jedan i drugi nalaze na pozornici ili što drži lutku na ruci i stoji iza paravana. Običaj, da se između dječje-glumca i »odraslih« u metodi rada ne pravi nikakva razlika ne može i neće uroditi plodom.

Vrijedno je zabilježiti i slijedeće Mrkšićeve mišljenje o dječjoj literaturi. »Često se i kod nas pojavljuju mišljenja koja omalovažavaju ili teoretski osporavaju dječju književnost s glavnim argumentom, da se iza raznih dječjih literata, koji svoje proizvode »stručnjački« namjenjuju djeci kriju netalesnirana škrabala i propali pisci »za odrasle«. I zaista časopisi i dječji priloz i dnevnici katkada su dražesno po kojem sladušnom pjesmicom ili po kojem pričicom pisanom uvijek na isti kalup samo s drugim »poetskim« simbolima i »književnim« rekvizitima, što sve, rezoniraju neki, naši mali rado

čitaju i jedva čekaju da se pojavi u idućem broju druga pjesmica ili druga pričica nekog drugog čike.

Interesantni su se razgovori vodili i na temu »Lutka i dijete«. Poznato je da lutke-igrarke naprosto opsjedaju djetinjstvo, i tko bi sve znao ili nabrojio koliko tih povjerljivih razgovora, nedeje u kutu sobe, vodi mališan sa svojom lutkom, jer, poznato je to, dijete lutki daje život, i to, kako je rečeno, ne jedan nego mnoštvo života. Lutka u svijetu neobično bujne dječje mašte desetine puta umire u okviru jedne igre, da bi se malo zatim rodila u sasvim novoj ulozi u nekoj drugoj, djetetu isto tako dragoj igri.

Posebna je pak uloga lutke u kazalištu, kada ona postaje, da tako kažemo, kazališna figura. Ona, jasno je, tek tu, na pozornici, počinje živjeti punim životom, tek tu u prostoru scene kazališta lutaka, gdje su uklopljene u posebnu scenografiju, praćene određenim i unaprijed klasiranim muzičkim ritmom, vođene tekstom, itd. A što se sve tom vrsnom igrom može postići nije potrebno ni govoriti, jer tisuće i tisuće djece svih uzrasta već godinama uživaju u toj igri. Da ona može biti visoko kvalitetna ne treba uopće ni govoriti, a i naši građani su se, da samo to spomenemo, imali prilike uvjeriti baš u vrijeme trajanja Trećeg festivala dje-

U igri za djecu — djeca ili odrasli?

Na studijskom dijelu festivala posebno se raspravljalo o tome tko treba da igra za djecu — djeca ili odrasli? Iako na to pitanje, naravno, nije ni lako ni jednostavno dati tačan odgovor, bar ćemo kratko iznijeti neka mišljenja. Ima ih koji drže da bi podjednako trebalo dati pravo i djeci i odraslima, pravo naime u tom smislu, što je praksa dobrim dijelom potvrdila i da odrasli mogu dobro igrati za djecu. No, najviše se koplja lome oko toga tko bi trebao igrati dječje uloge. To je veoma komplicirano pitanje, ali je zacijelo opravdano stanovište da odrastao čovjek, bez obzira na njegove fizičke i izražajne mogućnosti, ne može igrati ulogu djeteta. O tome je i praksa ovogodišnjeg festivala dala bar neku riječ. Naime, bili smo svjedoci predstave »Doživljaji Tome Sojera« pa se vidjelo da odrasli glumci donose uloge djece s prilično teškoćom, naročito glasovnih. Na toj predstavi dikcija je zbilja stršila, narušavala je red. Međutim, to ujedno ne znači da u dječjim scenskim komadima nema mjesto i za odrasle, dapače to se uopće i ne može izbjeći, ali uloge koje po mnogo čemu ne odgovaraju onima koji ih kreiraju ne mogu biti dobro donesene dječje uloge. To je, čini nam se, svima jasno. A da djeca mogu dati svojoj ulozi kreativno dostignuće i o tome nam govori demonstracioni dio festivala, jer će »mala Hajdi« svima onima, koji su je imali prilike vidjeti,

teta gledajući izvedbe lutkara iz poljskog grada Lodza. Istina je da su neki tipovi lutaka više podređeni tehničkim rješenjima konstrukcije lutke, a neki manje. Na primjer, lutke tipa marionete umnogome su ograničene upravo tim velikim udjelom tehnike u njihovoj afirmaciji. Da bi ova lutka živjela, njena konstrukcija mora dogovarati strogim fizikalno-statičkim zakonima, a konci pomoću kojih se pokreće umanjuju intenzitet i neposrednost djelovanja animatora na njeno reagiranje. Ako se tome doda da u golemom prosjeku slučajeva animator lutke ne govori sam tekst već to radi neka druga osoba, vidimo kakve sve probleme nameće ovaj me-

hanizam i kako on sputava potpuno angažiranje glumca animatora. S druge strane, lutke tipa ginjol, sa svim svojim podvrstama, direktno su vezane s animatorom koji, pokrećući ih, u isto vrijeme i govori tekst. Na taj su način te lutke lišene posredovanja mehanizma, pa su izvornije i daju veću slobodu u igri. I sama konstrukcija pozornice kod lutke tipa ginjol mnogo je jednostavnija i pokretljivija. Možda je sve to razlog da danas u svijetu sve dominantniji položaj zauzimaju baš lutke tipa ginjol, jer se javlja mišljenje da one nose u sebi »lutkarski izraz« i daju veću slobodu umjetničkoj mašti.

zacielo ostati u dugom i dragom sjećanju.

A kako djeca reagiraju na te »dječje predstave«? O tome je govorio Branislav Krvljanić: »Djeca« - publika, to dobro mozaičko biće sjedinjeno mrakom u gledalištu, uvijek su spremna da se aktivno umješaju u igru. To je rezultat one sposobnosti djeteta da uslovnosti prihvaća kao realnost. Ono što je u drugom kazalištu u pogledu odnosa publike prema zbivanju na sceni samo izuzetak, u kazalištu za djecu to je pravilo. I to ne samo kada se glumac direktno obrati auditorijumu, već do tog mješanja dolazi sasvim spontano, zavisno od toka same radnje. Najčešći povod takvoj reakciji djece je sukob između pozitivnih i negativnih ličnosti, između dobra i zla. Instinkt pravde koji je kod djeteta nepogriješivo tačan, ovdje služi kao motorna snaga. Valja reći da se stepen angažiranosti djeteta u gledalištu mijenja u obrnutoj proporciji sa njegovim uzrastom, sa njegovim godinama.«

S tim u vezi postavlja se pitanje na koji način najefikasnije pružiti djetetu saznanja pu tem scenske umjetnosti i o njoj samoj drugim riječima kako ga estetski odgajati. Jedan je diskutant iznio mišljenje da se dijete najbolje odgaja onim što ga raduje, jer se njegov ukus najviše njeguje upravo onim u čemu on nalazi raspoloženje, a s tim u uskoj vezi i radost. Pa tako, da bi se dijete oslobodilo za scenski izraz

i govor prijeko je potrebno da ga se ne procjenjuje po unaprijed utvrđenim zakonima i kategorijama, već je neobično važno da se zna što to dijete želi i hoće da kaže, u prvom

Dječje kazalište — svijet djeteta u kojem mašta postaje stvarnost

A sada da se zaustavimo na riječima Slavenke Čečuk. Ona je jednom prilikom rekla: »Dječje kazalište je svijet djeteta u kojem mašta postaje stvarnost — jer ono u njemu može biti junak svoje pročitane knjige, plemenit, požrtvovan, dijete može biti dječak ili djevojčica sa ponekim lošim osobinama uvjetovanim društvenom sredinom i odgojem, ali sa saznanjem da ih može ispraviti. Kazalište djeluje intenzivnije od pročitane knjige. Kazališna predstava aktivira dijete — gledaoca. Ono suraduje sa svojim junacima, bučno ih bodri kao da rampa među njima ne postoji. Nigdje nije tako očita suradnja i tako očito međusobno djelovanje kao u kazalištu. Djeca gledaoci gotovo da postaju akteri koji žele ubrzati tok predstave da bi pravda što prije pobijedila. Publika se zajedno sa pozornicom bori za pobjedu svega dobrog i lijepog što postavlja igrani komad. Ako igdje drugdje, a ono je u kazalištu jasno kako čovjek teži za dobrim i lijepim, kako mrzi laž, a voli istinu. U kazalištu čovjek obnavlja vjeru u pobjedu istine i ljepote.«

Čini nam se da je u tim riječima mnogo toga sadržano. Međutim, ostaje da se konstantira da se dijete gledajući već iz malena te »svoje«, dječje predstave, privikava i za gledanje izvedbi u »velikoj« kazališnoj kući, što razumije se, u nikojem slučaju nije i ne može biti za potcjenjivanje.

Treći festival — stimulans za daljnji rad s djecom

A oni koji plediraju za kazalište u kome po pravilu uloge odraslih tumače odrasli, a dječje uloge djeca, navode u korist takve podjele više razloga. Ističe se kako je nemoguće bez često neželjenih komičnih efekata dati ulogu djeteta odrasloj osobi ili obrnuto. Neprikladni postupci i držanje koje ne odgovara uzrastu izazvat će smijeh i u najtragičnijim scenama, itd. Iako se, naravno, nije lako (da jest, već bi se to bilo uradilo) opredijeliti i za jednu od predloženih »varijanata«, čini nam se da bi ova posljednja mogla u sebi sadržavati najviše valjanosti, jer uzima u obzir veoma važne, najprimarnije komponente.

Kako smo već u uvodu i naglasili, nije nam bio cilj da u ovom napisu obradimo sve teme o kojima se raspravljalo u studijskom dijelu Trećeg festivala djeteta. Međutim, i ovi mozaici mišljenja, stavova i tema zacijelo će bar dijelom moći poslužiti kao uvid u op-

redu sebi, pa onda okolini. Potrebno je, dakle, osjetiti ili bar naslutiti što se u djetetu događa, pa kada se do toga dođe, onda je potrebno da se o tome i vodi računa.

Ako bi se htjeli još jednom navratiti na temu o tome tko treba igrati za djecu, mogli bi navesti jedno veoma zanimljivo mišljenje, koje nije polazište od isključivosti. Zagovornici kazališta odraslih za djecu navode kao najjači anrgumenat za takav tip kazališta umjetnički kvalitet glume. Smatraju, naime, da djeca ili odrasli, jer nemaju niti mogu imati stručnih kvalifikacija, ne mogu pružiti mladim gledaocima pravi i puni umjetnički doživljaj. Djeca treba da već od malih nogu gledaju samo predstave na visokom umjetničkom nivou, da bi se kod njih pravilno razvijala estetska čuvstva, da bi se osposobila za istinsko estetsko doživljavanje da bi se pripremila za buduće odrasle gledaoce profinjena ukusa, kritične i izbirljive, koji će indirektno utjecati na repertoar i kvalitet kazališta.

Međutim, drugi tip, kazalište djece za djecu, polazi od činjenice da su djeca »rođeni« glumci, da vrlo rado i dobro oponašaju odrasle i u igrama uzimaju uloge starijih i ponašaju se onako kako misle da bi se ponašali stariji vršci istu ulogu. Čuvstvo simpatije, suosjećanje u tuđoj boli i tuđoj radosti, jače je kod djece kad se radi o djeci glumcima, jer su djeci bliži i razumljiviji izražajni pokreti djece nego odraslih, kontakt između publike i gledaoca bit će neposredniji, prisniji, čuvstvena zaraža intenzivnija.

sežnost o kojoj se raspravljalo na toj značajnoj općejugoslavenskoj manifestaciji za djecu. Mnogobrojne teme što su tretirane, naravno, nisu mogle biti sveobuhvatno osvijetljene, već je studijski dio festivala, koji je imao veoma visoki pedagoški rang, uglavnom postavio mnoga dosad u potpunosti neosvijetljena gledaoca o pojedinim vidovima scenskog dječjeg stvaralaštva i kriterija u jedan možda i novi, ali bez sumnje prijeko potrebni i dugo očekivani ugao promatranja. Zaključci, zapravo rezultati što su postignuti u nekoliko dana na kraju lipnja i početku srpnja bit će značajan stimulans da se iskristaliziraju mišljenja, ako to već i nije učinjeno na studijskom dijelu, što će svakako imati golemog utjecaja u pravo ovogodišnji, treći po redu festival djeteta.

gradske vijesti

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera francuskog filma NOĆ SPIJUNA - (do 21. VII)

Jugoslavenska kinoteka prikazuje američki film — U STAROM KOLORADU - (22-24. VII)

»20. APRILA«: premijera američkog filma — NAPAD U ZORU — (do 22. VII)

Premijera američkog filma MILIONARKA - (23-28. VII)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 19. VII — II narodna — Ulica Bratstva i jedinstva. Od 20—26. VII — I narodna — Ulica Božidara Petranovića.

MATIČNI URED

VJENČANI

Belak Blaž, službenik — Mikulandra Jasna, med. sestra i Čaleta Slavko, brijač — Slavica Dragica, domaćica.

ZAMJENA STANA

Mijenjam dvosobni komforan stan za sličan ili trosobni u Šibeniku. Interesenti neka se jave na tel. 23-79, ili na adresi Ante Lučev, kap. JNA u penziji Prvić Luka.

OBAVIJEST

Kod liječenja hemeroida prvi je uvjet redovito odvajanje. Time popuste bolovi i grčevi. Prijatno djelotvorno sredstvo za to je rogaški DONAT izvor. Zahtijevajte ga u prodavaonicama »Ishrane« i »Sloge« u Šibeniku.

Dobra lekcija

FRANCUSKI FILM. REZIJA: HERVE BROMBERGER

Ovo je svakako bila dobra lekcija za gledaoce, a sastoji se u tome da nekoliko poznatih glumačkih imena, kao Raymond Pellegrin, Madeleine Robinson i Bernard Blier ne daju zaista nikakvu garanciju za kvalitet filma. Više nego jeftina kriminalna priča, koja zapravo ništa i ne priča, ako izuzmemo ljubavnu storijsku o mladoj medicinskoj sestri i liječniku donžuau, koja nije ničim motivirana i sasvim proizvoljno montirana. Izgleda da su kriminalni filmovi sve manje kriminalni po sadržaju, a sve više po svojoj vrijednosti. Oplemenjivanje ljudskim i psihološkim komponentama u stanju je da ih, ako to rade nevjeste ruke, liši i njihovih osnovnih sastojaka. Takav je slučaj u ovom filmu.

Sve za smijeh

KOMIČNI FILMOVI MACKA SENNETTA

Upoznavanje s Mackom Sennettom zanimalo je prilično daleki pogled u prošlost filma. Prije nekih pedesetak godina ovaj majstor gegova i trikova zasmijavao je Amerikance gomilom svojih kratkih filmova u kojima je komičnost gradio najviše na nemogućnosti. Neprekidne jurnjave i gonjenja, pucnjave, eksplozije, fantastični skokovi i padovi, masovne tučnjave, sudari, automobili, vlakovi, motori, potencirano kamerom koja se sporo o-

PROPAGANDA — ŠTO JE TO?

Nedavno smo u jednom dnevnom listu pročitali vijest da je jedna inozemna zrakoplovna kompanija za reklamiranje svoje zračne linije s Dubrovnikom utrošila ni manje ni više nego 50 tisuća dolara. Budući da kompanija ima desetke linija, možemo pretpostaviti koliko je samo ove godine utrošila sredstava da ih

OBAVIJEST potrošačima vode

Skreće se pažnja građanstvu da strogo racionalno koristi vodu.

U interesu svih građana treba štedjeti vodu i mole se potrošači da u interesu svih građana troše vodu samo za najnužnije potrebe.

Kapaciteti vodovoda maksimalno se koriste i neracionalnim trošenjem dovodi se grad u opasnost da ostane bez vode. Odmah pristupiti:

- 1) Popravku instalacija i sanitarnih uređaja.
- 2) Zalijevanje zelenih površina dozvoljeno je samo noću.
- 3) Zabranjuje se svako polijevanje prostora ispred kuća i dvorišta.
- 4) Potrošači koji se neće pridržavati napred navedenih dužnosti uprava Vodovoda isključit će ih iz mreže da bi se discipliniranim potrošačima osigurala pitka voda.

Ove mjere su u važnosti kroz čitav ljetni period.

Uprava Vodovoda Šibenik

kreće i tako skraćuje pokret, sve to tvori u Sennettovim filmovima jedan grozničavi tempo i ritam koji prelaze granice realnog. Mack Sennett je značajno ime američkog filma. Njegovom zaslugom centar komičnog filma, koji je do tada bio u Francuskoj na čelu sa slavnim Maxom Linderom, prebačen je u Ameriku. Osim toga, on je otkrio mnoge talente koji su, naročito kasnije, bili nosioci uspona američkog filma. Susret sa Sennettom je apsolutno koristan, iako je 100 minuta jurnjave i gužve ipak malo previše, a da bi bilo uvijek zabavno.

Falsifikator iz Londona

NJEMAČKI FILM. REZIJA: HARALD REINL

Gledamo već treći film kojeg su Nijemci snimili prema romanu poznatog engleskog pisca kriminalnih romana Edgara Wallacea. I u ovom se oni uporno trude da izgledaju kao autentični Englezi, da stvore atmosferu koja bi bila što engleskija i zbog toga insistiraju na svemu što se smatra tipično engleskim, a kako im to nikako ne polazi za rukom, sve djeluje i previše namješteno, pa čak i smiješno. To bismo im, međutim, još nekako i oprostili, kad ne bi bili onako nespretni u vođenju kriminalne priče, što također boluje od namještanja banalnih kriminalističkih scena, koje djeluju najčešće navino i prilično diletantski. A romani Edgara Wallacea, iako zastarjeli, sadrže zahvalnu materiju za dinamičnu i uzbudljivu ekranizaciju. Samo, za to treba imati sposobnosti, kojih ovi, naročito režiser, očito nemaju.

— b —

Turističke sličice

propagira. Kod nas, međutim, propagandi se još uvijek, nažalost, poklanja veoma malo pažnje. Za potkriju toga mišljenja ne treba ići daleko, dovoljno je osvrnuti se na ono što smo učinili da bismo reklamirali naše, šibensko područje. Bez dvojbe, može se apriori tvrditi da nije učinjeno ništa. Da ne nabrajamo sve mogućnosti propagande, uzet ćemo samo primjer turističkog vodiča Šibenika. Ako ga se igdje i može dobiti, to je onaj što je tiskan prije pet, šest godina, u vrijeme kada, da ne spominjemo ostalo, naš grad nije imao ni, recimo, hotel »Jadran«. To zacijelo nije propaganda, a ako nije to, nemojmo se zavaravati, nisu ni nedovršeni turistički objekti, koji su nas prisilili da inozemne goste smjestimo tamo i ovamo ili nigdje.

DOBRO DOSLI U NAS GRAD!

Red bi bio da se učini sve što je moguće da bi se gost prijatno osjećao u gradu što

ga posjeti. Da se to postigne ima više načina, a ovdje ćemo spomenuti samo jedan, sasvim običan. Naime, postalo je već pravilo da se na prilazu gradova, pa i manjih turističkih mjesta, postavi sasvim običan pano s nekoliko običnih riječi dobrodošlice, kao, recimo, »Dobro došli u naš grad«. Ma koliko god ta stvar na oko izgledala sićušna i nevažna, ona to u stvari nije. Jer, ne treba ni na to zaboraviti, prvi dojmovi su ponekad (zapravo, više puta) veoma važni. A postaviti takve ili slične »pozdravne natpise« zacijelo ne iziskuje mnogo sredstava. Valjda najviše četiri-pet tisuća dinara. Međutim, kod nas u Šibeniku nitko ni na to da se sjeti. Mala sitnica, možda velik propust, bez sumnje — šteta!

GOSTI O NAMA

Turistička sezona je u punom jeku. Svakodnevno, vlakom autobusom ili parobrodom dođe u naš grad stotine posjetilaca. Sa svih su strana, raznih zanimanja, razlika je između

njihovih godina, potreba pa i navike. Kako se osjećaju u našem gradu? Što im je on pružio, a što nije, što im se svidjelo, a što takvih imenom ne bi mogli nazvati. Koliko će ostati, da li će i iduće godine navratiti? O tome smo razgovarali s nekima od njih. Pročitajte što su nam izjavili.

NIKOLA TUCOVAC, Varaždin:

Prvi sam put u Šibeniku. Do sada sam ga poznavao samo sa razglednica. Svida mi se, pravi je to primorski grad. Miriše, da tako kažem, morem. A to mi se ieobično dopada. Utisci su, zabilježite, još nesređeni pa se može ponešto i promaknuti što, možda, i nije na mjestu, ali ću, kad već pitate biti iskren. Iskrenoću sam i počeo. Eto, daleko je ta vaša Jadrija, treba izgubiti pola sata tamo, pola sata amo, a to za nas koji smo došli da se odmorimo, a ne da se tiskamo na brodiću, mnogo znači. Inače, kad se na to kupalište dođe, privlačno je i mislim da može zadovoljiti posjetioca.

To, eto, kao prvo, a ja ću da se sutra (bila je subota kad smo razgovarali) pokušam kupati na, kako se ono zove, a, da, Martinskoj.

JOSIP DEŽMAN, Maribor:

U vašem mliječnjaku, »Alpi« naručio sam jogurt, naručio i, iako nije bilo mnogo gostiju, prilično dugo sam čekao dok ga dobio. Pa i tada, da sve valjda bude u »tonu«, bio je topao, suviše topao, kao da nije nekoliko dana »primirisao« frižider. Konobar se, istina, izvinjavao da to nije njegova krivica, vjerujem i da nije, ali ja kao gost nisam bio zadovoljan. A mislim da to ipak nije baš »sitnica«. Slažemo se, zar ne? Kad već insistirate na ugoštinjarsko-prodavačkim zapanjima, onda navedite, da me jedna prodavačica, zaboravio sam kako se poduzeće zove, a tu je u ovoj »širokoj« ulici, razljutila u velike. Jednostavno mi nije htjela s izloga pokazati kupaće gaćice. Čudno, ali se prema kupcima ipak treba uljudnije ponašati. (-ir)

Na osnovu člana 245. Zakona o javnim službenicima, a na osnovu prijedloga školskih odbora Natječajna komisija SAavjeta za prosvjetu Općine Šibenik objavljuje naknadni

natječaj

za popunjenje upražnjenih mjesta nastavnog i odgojnog osoblja u školama na području općine Šibenik, Kotara Split.

A) OSNOVNE SKOLE

I OSNOVNA SKOLA ŠIBENIK:

- 1 nastavnika muzičkog odgoja
- 1 nastavnik tehničkog odgoja i domaćinstva
- 1 nastavnik tjelesnog odgoja

II OSNOVNA SKOLA — VJEZBAONICA ŠIBENIK

- 1 nastavnik ili profesor za matematiku i fiziku
- 1 nastavnik ili profesor odnosno učitelj za muzički odgoj

IV OSNOVNA SKOLA ŠIBENIK

- 1 nastavnik za muzički odgoj
- a) Područno odjeljenje Gornja Grebaštica
- 1 učitelj
- b) Područno odjeljenje Donja Grebaštica
- 1 učitelj

V OSNOVNA SKOLA ŠIBENIK

- 1 nastavnik za muzički odgoj

OSNOVNA SKOLA PERKOVIC

- 1 nastavnik ili profesor za engleski jezik
- 1 nastavnik ili profesor za biologiju i kemiju
- 1 nastavnik ili profesor za geografiju
- 1 nastavnik za fizički odgoj

OSNOVNA SKOLA VRPOLJE

- 1 nastavnik za fizički odgoj
- 1 tajnik škole (srednja stručna sprema sa tri godine prakse)

a) Područno odjeljenje Danilo Gornje

- 1 učitelj
- b) Područno odjeljenje Boraja
- 2 učitelja
- c) Područno odjeljenje Vrsno
- 1 učitelj

OSNOVNA SKOLA PRVIĆ ŠEPURINA

- 1 nastavnik ili profesor za matematiku i fiziku
- 1 nastavnik ili profesor za biologiju i kemiju

OSNOVNA SKOLA PIROVAC

- 1 nastavnik za biologiju i kemiju

OSNOVNA SKOLA MURTER

- 1 nastavnik ili profesor za hrvatsko-srpski jezik
- 1 nastavnik ili profesor za biologiju i kemiju
- 1 nastavnik za tehnički i fizički odgoj

OSNOVNA SKOLA SKRADIN

- 1 nastavnik ili profesor za hrvatsko-srpski jezik i muzički odgoj
- a) Područno odjeljenje Gračac
- 1 učitelj
- b) Područno odjeljenje Sonković
- 1 učitelj

OSNOVNA SKOLA ROGOZNICA

- 1 nastavnik ili profesor za matematiku i fiziku
- a) Područno odjeljenje Dvornica
- 2 učitelja za rad u nižim odjeljenjima
- b) Područno odjeljenje Podorljak
- 1 učitelj

OSNOVNA SKOLA LOZOVAC

- 1 nastavnik ili profesor za engleski i francuski jezik
- 1 tajnik škole (srednja stručna sprema)

OSNOVNA SKOLA DUBRAVICE

- 1 nastavnik ili profesor za hrvatsko-srpski jezik
- 1 nastavnik ili profesor za matematiku, fiziku i kemiju
- 1 nastavnik za biologiju i fizički odgoj

OSNOVNA SKOLA ČISTA MALA

- 1 nastavnik ili profesor za kemiju i biologiju
- 1 nastavnik ili profesor za njemački i ruski jezik
- 2 učitelja

OSNOVNA SKOLA BRIBIRSKJE MOSTINE

- 1 nastavnik za hrvatsko-srpski jezik
- 1 nastavnik za matematiku
- 1 nastavnik za fiziku, kemiju i matematiku
- 1 nastavnik za likovni i tehnički odgoj
- 1 nastavnik za fizički odgoj
- 1 nastavnik za historiju i geografiju
- 1 nastavnik za muzički odgoj
- 1 nastavnik za francuski jezik

a) Područno odjeljenje Bribir

- 2 učitelja
- b) Područno odjeljenje Piramatovci
- 1 učitelj

c) Područno odjeljenje Krković

- 1 učitelj

d) Područno odjeljenje Žažvić

- 2 učitelja

B) SREDNJE SKOLE

GIMNAZIJA ŠIBENIK

- 1 profesor za fiziku
- 2 stručna nastavnika za opće tehničko obrazovanje
- 1 profesor za fizički odgoj (žensko)

UČITELJSKA SKOLA ŠIBENIK

- 1 profesor za matematiku
- 1 profesor za fiziku
- 1 stručni nastavnik za tehnički odgoj
- 1 učitelj za metodiku (najmanje 15 godina radnog staža u vježbaonici)
- 1 profesor za historiju

EKONOMSKA SKOLA ŠIBENIK

- 1 profesor za fizički odgoj
- 1 profesor za tehnologiju sa poznavanjem robe
- 1 profesor za knjigovodstvo
- 1 profesor za ekonomiku poduzeća, privredno pravo i statistiku

SKOLA ZA MEDICINSKE SESTRE ŠIBENIK

- 1 sestru instruktorku s višom stručnom spremom (viša Medicinska škola, ili srednja stručna sprema s najmanje 5 god. radnog staža)

SKOLA ZA BOLNICARE ŠIBENIK

- 2 instruktorku za praktični rad (srednja medicinska škola sa stručnim ispitom i 3 godine prakse)

METALURŠKO-TEHNOLOŠKA SKOLA ŠIBENIK

- 1 profesora za matematiku i fiziku
- 1 nastavnika metalne struke za praktičnu obuku
- SKOLA ZA UČENIKE U PRIVREDI ŠIBENIK
- 1 nastavnik za predmete metalne struke
- 1 nastavnik za predmete građevinske struke
- 1 nastavnik za predmete drvoobrađivačke struke

Rok natječaja je do 15. augusta 1963. godine. Prijave za natječaj dostavljaju se izravno školskim odborima, odnosno upravnim odborima odgojnih ustanova.

U prijavi za natječaj treba naznačiti stručnu spremu, radni staž, odnosno kretanje u službi, posebne razloge zbog kojih kandidat želi određeno mjesto i tačnu adresu.

- 1. listove ocjenjivanja za posljednje dvije godine i
- 2. kratku biografiju
- 3. saglasnost škole da se može natjecati.

Kandidat koji prvi put stupa u službu treba uz propisno bilježnicu molbu priložiti dokumente prema članu 31. Zakona o javnim službenicima.

Prijave bez potrebnih dokumenata neće se uzimati u rješavanje.

U Šibeniku će se u subotu i nedjelju proslaviti 40GODIŠNJICA VESLAČKOG SPORTA

Poznato je, da je veslački sport jedan od najstarijih u našoj zemlji. To je donekle i razumljivo s obzirom na geografski položaj naše zemlje, koja obiluje vodenim površinama.

Koristeći vodene površine rijeke Save, grupa sportskih radnika već 1872. godine osnovala je u Zagrebu prvi veslački klub pod imenom »Prvo hrvatsko veslačko i ribarsko društvo«. Nakon toga, ubrzo se osnivaju veslačke organizacije i u drugim mjestima naročito na obalama Dunava i na Jadranu. U Novom Sadu 1885. godine osniva se VK »Danubius«, a još ranije, 1882. godine VK »Toronto« u Zrenjaninu. Prvi klub na Jadranu, krajem prošlog stoljeća »Hrvatski sokol« osniva veslački odjel, a kasnije se osnivaju novi klubovi u Osijeku 1907., Zadru 1912., Vukovaru 1913. itd.

rope. Od prvog nastupa, kada su se naše ekipe pojavile na međunarodnim takmičenjima, one su bile dostojan protivnik svim inozemnim takmičarima, i nastupale su sa relativno zapaženim uspjesima. Naročito je bio zapažen uspjeh na šampionatu Evrope 1929. u Bydgoszczu (Poljska), kada su mladići osmerca VK »Gusar« iz Splita zauzeli u veoma jakoj konkurenciji drugo mjesto i srebrnu medalju. Punu afirmaciju našeg veslanja doživjeli smo 1932. kada smo kao domaćini na šampionatu Evrope u Beogradu uspjeli da osvojimo časni naslov prvaka Evrope u najvećoj i najelegantnijoj disciplini u osmercu.

U isto vrijeme veslački sport počeo je okupljati nove pristalice i simpatizere, i broj organizacija stalno je rastao, tako da je pred drugi svjetski rat 1941. godine bilo registrirano

čima. Mnoge klupske kuće i domovi su uništene i opljačkane, brojni čamci upropašćeni, a šta je za nas bilo najteže, mnogi istaknuti veslački kadrovi padali su u neravnoj borbi sa surovim okupatorom i izdajnicima. Ipak, tako teški udarac nije mogao pokolebati, i skrenuti s utrog puta kojim nas je vodila KPJ. Mnogi napredni omladinci - veslači priključili su se narodnooslobodilačkoj borbi, i neki od njih položili svoje živote.

Odmah poslije oslobođenja 1945. uporedo s obnovom porušene zemlje, počela je i obnova našeg veslanja. Već 1946. godine, i to baš u herojskom Šibeniku, održano je prvo prvenstvo Jugoslavije, u oslobođenoj socijalističkoj domovini. Šibeniku je pripala ta čast da prvi primi i pozdravi brojne veslače i veslačke radnike, koji su svojski prionuli obnovi

šampionata Evrope i na Olimpijskim igrama u Rimu 1960. godine. I uspjesi naših veslača na tradicionalnim tromočima sa veslačima Austrije, i apsolutnim svjetskim prvacima, veslačima SR Njemačke, naročito 1961. u Passau i 1963. na Bledu, vrijedni su pažnje i priznanja.

Svi ti uspjesi očito govore, da naša narodna vlast poklanja izuzetnu pažnju razvoju našeg sporta, a time i veslačkom. Prilično velika materijalna i novčana sredstva izdvajaju naše komune republike i federacija za potrebe sporta, kako bi našim radnim ljudima, i našoj omladini stvorili, što bolje uslove za svestrani fizički razvoj.

I ovo je prvenstvo, koje se ponovo poslije jedne decenije održava u Šibeniku, jednom od pionira veslanja u našoj zemlji, dokaz da naš veslački sport ide pravilnim putem, i da će, i pored još mnogih materijalnih teškoća i nerješivih problema s kojima se suočavaju naši klubovi, uvijek biti jedan od kvalitetnijih sportova u našoj zemlji. To je naša obaveza pred Jugoslavenskim savezom organizacije za fizičku kulturu, koji svestrano i sa puno pažnje pomaže razvoju i kvalitetni uspon našeg veslačkog sporta.

Vaso Kentera,
tehnički tajnik VS Jugoslavije

Druga plivačka liga Pobjeda „Veleža“

U ponedjeljak je počelo prvenstvo II savezne plivačke lige (jug). U ovoj ligi učestvuju »Primorje« iz Rijeke, »Velež« iz Mostara, POŠK iz Splita, te »Šibenik«. Dvije prvoplasirane ekipe iz ove grupe i dva prvoplasirana kluba iz sjeverne grupe borit će se za dvije najbolje momčadi II lige koje će se dogodine takmičiti u prvom plivačkom razredu.

Kod domaćih osim Martinovića, Karakovića i Peme, nema plivača o kojemu bi trebalo nešto više napisati. Rezultat od 12.504:9.202 u korist »Veleža« je zaslužen.

Rezultati muški: 400 m sl. 1. Martinović (S) 5:25,0 i 2. Milošević (V) 5:26,7. 200 m prsno 1. Hadžimerović (V) 2:54,4 i 2. Oспенica (S) 3:11,1. 200 m leđno 1. Milica (V) 2:45,5 i 2. Belamarić (S) 2:47,9. 200 m leptir 1. Karaković (S) 2:57,0 i 2. Hadžimerović (V) 3:03,0. 100 m slobodno 1. Pema (S) 1:05,2 i 2. Martinović (S) 1:07,1. Stafeta 4x100 mješovito 1. Velež 4:59,8 (ovim rezultatom štafeta »Veleža« je izjednačila republički rekord Bosne i Hercegovine) i 2. Šibenik 5:03,0.

Zene 400 m slobodno 1. Kapić (V) 6:10,2 i 2. Novak (V) 6:34,8. 200 m prsno 1. Bahrah (V) 3:18,2 i 2. Trebović (V) 3:21,1. 100 m leđno 1. Skorija (V) 1:26,2 i 2. Hladjarić (V)

Na državnom prvenstvu u veslanju

Rekordan broj veslača

Poslije deset godina Šibenik će biti ponovno domaćin najboljim veslačima iz Jugoslavije. U subotu 20. i nedjelju 21. o. m. u šibenskoj luci održava se prvenstvo u borbi za naslove državnih prvaka u sedam olimpijskih disciplina svih kategorija, za seniore, seniorke, juniore i juniorke. Obdana regate počinju u 7 sati sa startom iza Tvornice elektroda i ferolegura i ciljem, koji će biti postavljen ispred Kneževе palače.

Ovogodišnje prvenstvo Jugoslavije okupit će u Šibeniku najbolje veslače i armove. To će ujedno biti dosad najmasovnije veslačko takmičenje. Prijavljeno je 23 kluba sa 108 čamaca i rekordan broj od 404 veslača. Na prvenstvu sudjeluju ovi klubovi: Partizan iz Subotice, Sloga, Trešnjevka Zagreb i Mladost iz Zagreba, Ošjak iz Vel Luke, Mornar i Gusar iz Splita, Mladost iz Zemunna, Bled, Drava i Borac iz Osijeka, Vukovar, Partizan i Crvena zvezda iz Beograda, Metalac iz Smedereva, Danubius iz Novog Sada, Jadran iz Rijeke, Branik iz Maribora, Savica iz Ljubljane, Neptun iz Dubrovnika, Tamiš iz Pančeva i šibenska Krka.

U seniorskoj konkurenciji nastupit će 54 čamca sa 205 veslača, u juniorskoj konkurenciji 52 čamca sa 181 veslač i dva čamca sa 18 veterana-veslača. Od prijavljenih klubova sa najviše čamaca nastupaju beogradski Partizan 13, zatim Trešnjevka 11, Mornar i Krka sa po deset čamaca.

Poslije dužeg vremena na državnom prvenstvu učestvuju Partizan iz Subotice, Neptun iz Dubrovnika, Ošjak iz Vel Luke i drugi.

S obzirom da je prijavljen veći broj čamaca, u nekim disciplinama održat će se predtakmičenja, koja će početi u petak 19. o. m. u 8 sati, te 20. o. m. u 16 sati.

Kako se saznaje pripreme za najveću reviju veslača iz cijele zemlje nalaze se u zavr-

šnoj fazi i sa njima su ovih dana bili upoznati predstavnici Veslačkog saveza Jugoslavije, koji su boravili u Šibeniku.

POBJEDA I PORAZ »SIBENIKA«

Prošle subote na bazenu »Šibenika« u Crnici održan je prijateljski plivački i vaterpolo susret između domaćeg »Šibenika« i zadarskog »Jedinstva«.

U plivanju je prema očekivanju pobijedila domaća ekipa, dok su gosti tijesnim rezultatom pobijedili domaću vaterpoliste. U svim plivačkim disciplinama pobjede su pripale favoritima. Jedino iznenađenje predstavlja poraz omladinskog reprezentativca Belamarića na 200 metara leđno. Belamarića je pobijedio daroviti plivač Zadranu Radovan Miškov, član mlade vaterpolo reprezentacije Jugoslavije.

Poslije plivačkog dijela programa nastupili su skakači »Jedinstva« i »Šibenika«. Oni su gledaocima izveli nekoliko vrlo lijepih skokova. Na ovom takmičenju nastupio je omladinski reprezentativac V. Sutlović.

JEDINSTVO - SIBENIK 3:2

U vaterpolo susretu Zadranu su u vrlo slaboj i nezanimljivoj igri uspjeli pobijediti domaću momčad. »Šibenik« je u prvoj četvrtini igrao bolje i zaslužio je povelu sa 1:0. Pema jedan od najboljih domaćih igrača je iskoristio nesmotrenost Zadranu i sa 7 metara pogada mrežu. Odmah u početku druge četvrtine Nonković je nepotrebno udario Pemu koji je morao nabustiti bazen. Do kraja utakmice Miškov je izjednačio na 1:1. Vjerujemo da je Pema igrao, da nebi došlo do izjednačenja, jer su Šibenčani baš u tim trenucima igrali bolje. Početak treće četvrtine donio je opet radost domaćinu. Pema je dobio loutu od Vitlova vrlo lijepu sproveo u mrežu. Nakon toga gosti preuzimaju inicijativu i do kraja utakmice nastižu dva zgoditka i time pobjedu. Utakmicu je dosta slabo vodio Knežić. Najbolji kod domaćih Pema i Vitlov, a Miškov kod »Jedinstva«.

OBAVIJEST

»IZGRADNJA« građevno poduzeće u Šibeniku, komisija za primanje i otpuštanje radnika raspisuje natječaj za popunjavanje slijedećih radnih mjesta:

— VIŠE KV RADNIKA zidara
— VIŠE KV RADNIKA tesara

Zarada po Pravilniku ovog poduzeća, a rok za primanje do popunjenja potrebnog broja radnika.

OBAVIJEST

»VINOPLODU« — Vinarija Šibenik

potrebni su:

1. Komercijalista za radno mjesto u općem sektoru
2. Adminisrator - dakti/ografa za radno mjesto u općem sektoru

Pod 1) visoka stručna sprema, pod 2) srednja stručna sprema.

Osobni dohoci prema Pravilniku.

BIROTEHNIKA

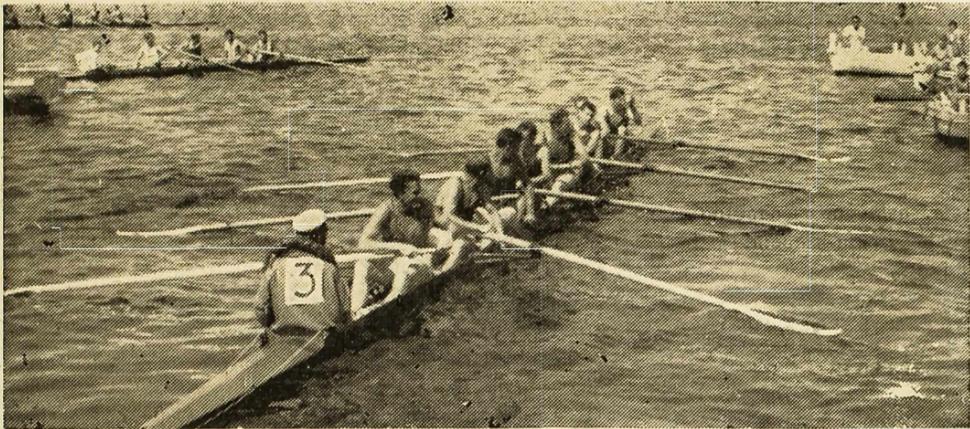
OTVARA

DOPIŠNU ŠKOLU ZA OPĆE OBRAZOVANJE RADNIKA (VIŠE RAZREDE). UPIS JE POČEO 1. VII 1963. GOD.

Uvjjeti za upis: završen I—IV razreda osmogodišnje škole ili škole za opće obrazovanje odraslih.

Bliže informacije daje BIROTEHNIKA, Odjel za dopisno obrazovanje, Zagreb, Jurišićeva 3/IV.

Za odgovor poslati morku od 50 dinara.

Sa posljednjeg državnog prvenstva u Šibeniku 1953.

Poslije prvog svjetskog rata stvoreni su, istina, minimalni uslovi za stvaranje jače organizacije, pogotovu jer su od 1921. godine osnovani veslački klubovi i na području Srbije, gdje ih do tada nije ni bilo. Tako je na inicijativu drugova iz Ljubljane (sada VK »Savica«) 1922. održan u Ljubljani sastanak na kojem su se predstavnici tada postojećih klubova, dogovorili da osnuju savez, koji će rukovoditi veslačkim sportom u Jugoslaviji. Na tom sastanku, za prvog predsjednika izabran je O. Paiević, tadašnji potpredsjednik beogradske općine, a za tehničkog referenta Gustav Janda iz Osijeka.

Veslački savez Jugoslavije stvarno je otpočeo radom tek 1923. kada je 8. rujna u Crikvenici održano prvo takmičenje za prvenstvo Jugoslavije u veslanju. Od tog vremena — sa prekidom za vrijeme okupacije zemlje 1941—1945. redovito se održava svake godine prvenstvo Jugoslavije.

Prvenstvo Jugoslavije predstavlja našu najveću i najmasovniju priredbu, priredbu na kojoj naši klubovi i veslači treba da pokažu rezultate rada, dostignuća i najviši plasman.

Naš veslački sport ubrzo korača snažno naprijed. Već 1924. Veslački savez Jugoslavije učlanio se u Međunarodnu veslačku federaciju (FISA), stekavši time pravo nastupa na najvećim veslačkim regatama — šampionatu Evrope. Te godine, na šampionatu Evrope koji je održan u Zürichu, nastupio je osmerac VK »Gusar« iz Splita, i ta godina službeno obilježava prvi nastup naših veslača na ovoj priredbi, gdje se redovito svake godine okupljaju najbolji veslači Ev-

oko 20 klubova i sekcija, koje su raspolagale relativno dobrim plovim parkom i znatnim brojem veoma dobrih i kvalitetnih veslača seniora.

Posebno treba istaći, da je podizanju kvalitete veslačkog sporta doprinio zdrav rivalitet naših vodećih centara, naročito Splita i Šibenika, kolijevke našeg kvalitetnog veslanja. Zato šibenski veslači i prijatelji ovog sporta u gradu pod Šubičevcem mogu biti ponosni na bogatu tradiciju i slavan put šibenske »Krke«, koja zajedno sa Veslačkim savezom Jugoslavije slavi četiri decenija svoga postojanja. Neprestani rivalitet između proslavljenih klubova »Gusara« i »Krke«, i nepoštudna borba za primatom, naročito u osmercu — prinuđivali su jedan drugoga na sve veće napore i sve intenzivniji, sistematski rad, kako bi sačuvali osvojene trofeje i pozicije. Tek 1928. po prvi put uspio je jedan klub s Dunava da osvoji i duže zadrži častan naslov prvaka Jugoslavije u četvercima (VK »Dunav« iz Pančeva), na koji su naslov do tada pretendirali i redovito osvajali splitski i šibenski veslači, a po prvi put je 1940., na državnom prvenstvu u Dubrovniku, uspjelo veslačima VK »Gusar« iz Zagreba da prime pobjednički lovor vijenac za pobjedu u osmercu.

Rat i okupacija naše zemlje teško su oštetili do tada prilično brzi razvitak veslačkog sporta. Najveći broj klubova je prestao radom, jer se nisu odazvali pozivu okupatora da nastave djelovanje. Mnogi istaknuti veslači i rukovodioci klubova, nadahnuti idejom KPJ, svom žestinom su se suprostavili okupatoru, jer nisu dozvolili nikakvu aktivnost koja bi išla u prilog okupatoru i njihovim domaćim pomaga-

čima. Mnoge klupske kuće i domovi su uništene i opljačkane, brojni čamci upropašćeni, a šta je za nas bilo najteže, mnogi istaknuti veslački kadrovi padali su u neravnoj borbi sa surovim okupatorom i izdajnicima. Ipak, tako teški udarac nije mogao pokolebati, i skrenuti s utrog puta kojim nas je vodila KPJ. Mnogi napredni omladinci - veslači priključili su se narodnooslobodilačkoj borbi, i neki od njih položili svoje živote.